

Yenidən xoş növrəğinə qovuşan Laçın

Qarabağın, Şərqi Zəngəzurun hər qarışı - dağı, düzü, çölü, çəmənli, dəlisov çayları, nəğməkar şalalələri, qartalların qıy vurduğu qayaları, durnagözlü bulaqları, təmiz havası, hər baxanda heyran olduğun təbiət mənzərələri ilə gözəldir. Otuz il düşmən tapdağında qalan, dünyanın görmədiyi bir vəhşiliklə yağmalanan, odlara qalanıb viran qoyulan, sakinləri ən ağır işgəncələrlə qətlə yetirilən doğma yurdum, axır ki, həsrətlə, yana-yana, qovrula-qovrula gözlədiyimiz zaman gəldi.

Qüdrətli sərkərdə, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qəhrəman Azərbaycan əsgəri düşmənin başında ildırım kimi çaxdı. Şuşada, Cıdır düzündə keflənib yallı gedənlər pərənpərən düşdülər, arxalarına baxmadan qaçdılar, döyüş texnikalarını, silah-sursatlarını səngərdə qoyub dabanlarına tüpürdülər. Müzəffər Komandan qüdrətli sərkərdə ağılı, iradəsi, cəsəreti, müdrik siyasəti ilə haqq etdiyi kapitulyasiya aktına öz qalib imzasını atdı. Tarix yazan şanlı Azərbaycan Ordusu çaldığı zəfərlə bütöv xalqı otuzillik xəcalətdən qurtardı. Əyilən qəddimiz düzəldi, sevincə, fərəhə həsrət qalan üzümüz güldü. Yurd nisgili duman kimi çəkildi, insanlar öz ata-baba yurdlarına qovuşdular.

Amma neyləyəsən ki, müharibə qansız-qadasız, qələbə qurbansız olmur. Milyonların arzusu, təşnəsi olduğu bu qələbənin gerçəkləşməsi neçə-neçə qəhrəman oğlumuzun həyatı bahasına başa gəldi. Döyüşlərdə nə qədər əsgərimiz yaralanıb sağlamlığını itirdi. Başımızın tacı olan şəhid ailələri, qazilər bu gün qayğı-keş dövlətimiz, qədirbilən xalqımız tərəfindən məhəbbət və ehtiramın, qayğı və diqqətin dəyşməz ünvanına çevrilib.

Qələbəyə aparan, zəfərə qovuşduran yol uzun və keşməkeşli oldu. Bu yolda nələr itirdik, nələr qazandıq? Müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycanda 90-cı illərin əvvəllərində bir kaos yaşanırdı. AXC-Müsavat iqtidarının səriştəsizliyi ölkəni ayrı-ayrı silahlı dəstələrin, xarici dövlətlərdən idarə olunan qrupların hakimiyyət uğrunda didişmə, çekişmə meydanına çevirmişdi. Ermənilər Qarabağda addım-addım irəliləyir, kəndləri, şəhərləri odlara qalayıb viran qoyurdular. Ozamankı Azərbaycan iqtidarı isə cəbhədəki döyüş texnikasını, əsgərləri Qarabağdan Bakıya çağıraraq hakimiyyət uğrunda mübarizəyə cəlb edirdi. Beləcə Qarabağın taleyini arxa plana keçirənlər Bakıda kreslo davası aparırdılar.

Dövlətçiliyimiz üçün yaranan real təhlükə böyük və qaçılmaz idi. Mövcud hərbi siyasəti böhrandan çıxmaq üçün güclü rəhbərə ehtiyac vardı. Çıxılmaz duruma düşən, ax-tardığını meydanlarda tapma-

yan xalq son ümid yeri kimi Heydər Əliyevə israrlı müraciətlər etdi. Təbii ki, vətəni, xalqını sonsuz məhəbbətlə sevmən, eyni zamanda ölkədəki hərbi-siyasi durumu incəliklərinə qədər bilən Ulu Öndər bu çağırışlara laqeyd qala bilməzdi. Gəldi! Səbirlə, müdrikliklə, təmkinlə hər şeyi yavaş-yavaş yeribəyər etdi. Siyasət dəllallarına, hakimiyyət hərislərinə öz yerlərini göstərdi. Azərbaycan adlı gəmini tufanlardan sağ-salamat keçirməyi qəhrəmanlıqla bacardı.

Ölkəni bürüyən kaos dalğası yavaş-yavaş çəkildi, dövlətçiliyimiz üçün yaradılmış təhlükə sovuşdu, dövlətin idarə olunması etibarlı əllərə tapşırıldı. Ərazi bütövlüyümüzü bərpa etməyə hesablanan Milli Ordu quruculuğuna start verildi. Ulu Öndərin "Güclü iqtisadiyyata malik dövlət hər şeyə qadirdir" kəlamı dövlət siyasətinə çevrildi. "Əsrin müqaviləsi"nin bağlanması, yeni imkanların, ehtiyat mənbələrinin işə salınması ölkəni tənzimləndən tərəqqiyə aparan uğur yoluna çıxardı.

Artıq o çətinliklər xatirəyə çevrilib. Ulu Öndərin imkan tapıb həyata keçirə bilmədiyi işləri Prezident İlham Əliyev uğurla reallaşdırmaqdadır. Nə xoş ki, Qarabağı azad edən Azərbaycan Ordusu bu gün dünyanın ən modern silahlı qüvvələri sırasında yer alır! Necə qürur duymayasan ki, bu gün Azərbaycan dünyada söz sahibinə çevrilib! Necə məmnun olmayasan ki, bu gün regionda Azərbaycanın iştirakı və razılığı olmadan heç bir layihə həyata keçirilmir! Bir azərbaycanlı kimi özünü necə xoşbəxt saymayasan ki, uzun illər boyu işğal altında, düşmən tapdağında inləyən, kəndləri, şəhərləri darmadağın edilən Qarabağ və Şərqi Zəngəzur indi azad nəfəs alır, onu canından artıq sevən övladlarının odlu ürəkləri, hərərətli əlləriylə yenidən qurulur. Həm də ən yüksək zövqlə, canıyananlıqla, əsl vətəndaş mövqeyi ilə....

Qarabağla, Şərqi Zəngəzurla nəfəs alan bu bölgəyə vaxtaşırı səfərlər edən Prezident İlham Əliyev 28 May Müstəqillik Gününü də məhz candan, könüldən bağlandığı bu cənnətməkan diyarda keçirdi. Kəlbəcərdə, Laçında aparılan quruculuq işləri ilə

tanış oldu, çoxsaylı təməlqoyma mərasimlərində iştirak etdi.

İndi Qarabağ və Şərqi Zəngəzur dağıdıcı müharibədən sonrakı bərpa və quruculuq dövrünü yaşayır. Bu qürurverici prosesə dünyanın məşhur şirkətləri də cəlb edilmişdir. Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu yolunun tikintisi sürətlə davam edir. Murov dağının altından keçən 11,6 kilometrlik tunelin inşasında işlər həlledici mərhələdədir. Kəlbəcərdə Zəfər və İstiqlal muzeyləri, "İstisu" sanatoriyası və "İstisu" mineral su zavodu inşa olunur. Dövlət başçısı səfər zamanı Kəlbəcərdə ilk yaşayış məhəlləsinin təməlini qoydu. Burada 460 nəfərdən çox sakininin yaşayacağı nəzərdə tutulur. Yanşıq kəndinin də təməli Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə qoyuldu. Kənddə 218 ev inşa olunacaq. Yenidən təməli qoyulan Zallar kəndinə isə 350 ailə köçürüləcək. Təbii ki, yeni salınacaq yaşayış məhəllələrində zəruri sosial infrastruktur da nəzərdə tutulur.

Bu gün Laçında bir başqa büsat var. Doğmalarını ana nəvazişi ilə qoynuna alan Laçın yenidən xoşbəxt çağlarına qovuşur. Bu dəfə daha möhtəşəm və əbədi. Başdan-başa yenidən qurulan bu müqəddəs diyarın hər daşına hərərətli əllərlə siğal çəkilir, hər əkilən çiçəyə qayğı, diqqət göstərilir. Laçın şəhərində yeni salınan küçələrə verilən adlar da təsadüfən seçilməyib. Heydər Əliyev, Zəfər, 28 may, 1 Dekabr, Xosrov bəy Sultanov və Zəngəzur - bu adların hər birinin mayasında güclü, reallıqdan doğan məntiq var.

Laçın şəhərində hazırda 700 bina bərpa edilir. Onun 620-si fərdi ev, 9-u çoxmənzilli yaşayış binasıdır. 71 inzibati bina da yenidən qurulur. Hər binanın, hər küçənin yaraşığına, gözəlliyinə böyük önəm verilir. Burada aparılan tikinti, quruculuq işləri yaxın gələcəkdə Laçının böyük turizm mərkəzinə çevriləcəyinə hesablanıb. Şəhərdə 7 parkın inşasına qərar verilməsi də məhz bu məqsəddən qaynaqlanır. Artıq 2 parkda işlər başa çatmaq üzrədir. Hərkəri çayı ətrafında inşa ediləcək çimərlik və istirahət mərkəzi, füsunkar təbiət mənzərələrini seyr etmək üçün qurulan böyük terras bu yerlərin turizm potensialını artırmağa hesablanıb.

Prezident İlham Əliyev Laçın şəhərində Aqro və Sənaye Parkında görülən işlərlə də yaxından tanış oldu. Layihəyə əsasən parkda 46 müəssisə fəaliyyət göstərəcək. Mebel, ayaqqabı fabriklərinin, balıqçılıq təsərrüfatının, kənd təsərrüfatı müəssisələrinin olacağı nəzərdə tutulur. Hazırda fəaliyyət göstərən 7 müəssisədə 226 nəfər çalışır.

Dövlət başçısı Laçında yeni kəndlərin, yaşayış məntəqələrinin, muzeylərin təməlini qoydu. Ən təsirli və unudulmaz an isə Prezident İlham Əliyevin Laçın şəhərinə qayıdan əhali ilə görüşüb, evlərin açarlarını onlara təqdim etməsi idi. Otuz il doğma yurda həsrət qalan insanların həyəcanını, kövrək duyğularını anlamaq çətin deyildi. Sevinc gözyaşlarını saxlaya bilməyən laçınlılar bu möcüzəni gerçəkləşdirən, onları doğma yurda qovuşduran xilaskara

minnətdarlıqlarını kövrək hisslərlə, həyəcanla bildirirdilər.

Prezident İlham Əliyev Laçına qayıdan əhali ilə görüşdəki çıxışında demişdir:

- Əziz laçınlılar, siz uzun illər əzab içində yaşamısınız, ağır şəraitdə, yataqxanalarda, vaqonlarda, çadır şəhərciklərində. Ondən daha ağır mənəvi əzab idi. Yəni öz doğma torpaqlarına qayıda bilməmək əzabı dəhşətlidir. Bunu hər kəs başa düşməlidir və başa düşür. Mən dəfələrlə həm Laçından, həm də o vaxt işğal edilmiş digər rayonlardan köçkünlərlə görüşəndə onlara ürək-dirək verirdim, deyirdim ki, qayıdacağıq, qayıdacağıq! Görürdüm ki, son vaxtlar ümidlər bir az səngiyir, bu da təbidir. Yəni 30 ilə yaxın. Bunu anlamaq olar. Amma deyə bilmirdim ki, nə vaxt qayıdacağıq. Necə deyə bilirdim? Amma bilirdim ki, qayıdacağıq və Laçında daha gözəl evlər tikiləcək. Bax, belə də oldu. Ona görə sizin üçün və sizin kimi keçmiş köçkünlər üçün şərait ən yaxşı olmalıdır, ən gözəl olmalıdır ki, siz uzun, əzablı illərdən sonra burada rahat yaşayasınız. Biz çalışacağıq ki, bunu bundan sonra da təmin edək".

Laçın rayonunun Şam kəndində doğulub boya-başa çatmış, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Şərqiyyə Vəliyeva bu gün ömrünün ən xoşbəxt anlarını yaşayır:

- Yurd həsrətini bu zülmü çəkənlər bilər. Otuzillik köçkün həyatımı Bərdədə yaşama-

şam. Sağ olsular, burada həmişə hörmət, qayğı görmüşəm. Amma laçınlı günlərimi heç vaxt unutmamışam. Laçın sevmək, ona vurulmaq üçün laçınlı olmaq vacib deyil. O yerləri bir dəfə görəndə, bu bulaqlarından su içəndə, yalçın qayalarını, sıx meşələrini, yaşıl yamaqlarını, gur çaylarını, laçınlıların qonaqpərvərliyini görəndə, onların halal süfrəsində çörək kəsəndə hər kəsin yaddaşına Laçın əbədi həkk olur. İndi bu ixtiyar yaşında Laçının azad olunmasına, yenidən qurulmasına, camaatımızın doğma yurda qayıdışına uşaq kimi sevinirəm. Şükür bu günümüzə. Qarabağ savaşında iki oğlumu qurban vermişəm. Bu gün çox toxdağam. Elə şəhidlərin hamısını öz balam hesab edirəm. Təsəllim odur ki, onların qanı yerdə qalmadı. Ordumuz erməniləri Qarabağdan qovdu. İndi onların murdar izini silir, qoyduqları xarabalıqlar üzərində yeni və yaraşığı kəndlər, şəhərlər ucaldılar. Allah qollarına qüvvət versin! İlham Əliyevi doğma balam kimi bağrıma basıb deyirəm ki, Tanrı səni bu xalqa çox görməsin! Ananın südü, atanın öyüdü səni həlal olsun! Ağıllı, cəsəretli, siyasətli, xilaskar övladı olduğun bir xalqın tarixinə adını qızıl hərflərlə yazdın.

Doğrusu, şahidi olduğumuz hadisələr bir möcüzəyə bənzəyir. Xəyallar gerçəkləşir, arzular çiçək açır. İndi şuşalı, laçınlı, ağıldamlı, kəlbəcərli və digər keçmiş köçkün soydaşlarımızla görüşmək, həmsöhbət olmaq adamda könlü rahatlığı yaradır. Ancaq əvvəllər onları heç cür ovundurmaq olmurdu. Tarixi Qarabağ zəfəri, bu zəfəri haqq edənlər əbədi məhəbbət və ehtiram ünvanıdır.

Bu gün Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru min bir həvəslə tikib-quranlar, ölkəmizin hər bir vətəndaşı sizlərə minnətdardır. Var olun, əliniz, qolunuz ağrımazın! Erməni faşistlərinin viran qoyduğu Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda həyata keçirilən möhtəşəm quruculuq işləri ilə bütün dünyaya bir daha sübut edirik ki, bu yerlərin gerçək sahibi bizdir. Onu düşmən işğalından azad edən də, ürəyinin odu ilə ən yüksək zövqlə bərpa edən, tikib-quran da Azərbaycan oğullarıdır.

*Lazım QULİYEV,
"Azərbaycan"*